

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — — — 16 kor.
 Negyedévre — — — 4 c
 Helyben házas hordva:
 Egész évre — — — 20 kor.
 Negyedévre — — — 5 c
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — — — 24 kor.
 Negyedévre — — — 6 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 Szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kőszírok visszaszállítását
 vagy megörökítésére nem vállalunk.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Helyes adás ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 7.

A tulipán — és az önálló vámterület.

(V. I.) Bizonyára lesznek olyanok, a kik a czimet megpillantva azt mondják, divatját multa virágról irok. Pedig ez a virág nem szezon virág, az eszme, melynek szolgálatában áll, ép ugy időszerű ma, mint volt kezdetben s lesz egy darabig a jövőben, amíg szükség lesz reá. Ime, a mikor a tulipán ellenzői azt hiték lohad a lelkesedés, nálunk előáll egy férfiu, talpig igaz magyar, a vármegye főispánja mozgalmat indít városunkban is a tulipánkertért. Mi csak most jutottunk oda, hol más városok hónapokai ezelőtt állottak. Hogy egy kissé késünk az lehet bűnünk, de hogy el nem késünk, azt a tények bizonyítják legjobban.

Akik kételkednek szavainkban, vessenek pillantást a tulipánkert tagjai névsorára. Különböző értékű tulipánokat visznek szegények és gazdagok s a begyűlt összeget iparosifjaink továbbképzésére fordítják. Hogy a tulipánkert nálunk még nem ölt olyan arányokat, a minőt egyik-másik városban láthatunk, annak egyik oka az, hogy városunk közönsége a legkülönbözőbb politikai eszméket szolgálja, s bizony-bizony a tulipánhoz olyan kommentárokat fűznek, a melyek leverőleg hatnak azokra, a kik a mozgalom jelentőségével nincsenek tisztában.

Világítsuk meg tehát e mozgalmat minden oldalról, lássák meg a vádaskodók, hogy itt nincs szó antiszemitizmusról, nincs pártpolitikáról, nincs a kormány szezon virágjáról. hanem egyedül — a magyar ipar, magyar irodalom és magyar művészet pártolásáról.

Alig pár héttel ezelőtt örömmel töltötte el a hir minden magyar ember keblét, hogy a Lajthán tul az osztrák testvérek, az osztrák gyárosok megdöbbenéssel látják, milyen káros hatása van a tulipánláznak az ő gyáraikra. Egyik-másik gyáros már maholnap becsukhatja a boltot s ez örömmel tölt el minket; nem azért, mert örülünk az ő kárán, hanem azért, mert abban bizosítékát látjuk jelszavunk: — pártold a magyar ipart! — megtestesülésének.

A történelem bizonyítja, hogy nem csak az erkölcsök juttatják a nemzeteket önásta sirjukba, de oda jutnak azok a nemzetek is, a melyek anyagi érdekeikre nem fordítanak kellő gondot. A multban a mi zsirunkat más használta, s a politikai alakulások csak reményt nyujtanak arra, hogy a jövőben ez nem így lesz. Bár a politika — forgó kerék, ma így van, holnap másképp lehet. Séppen ezért a kötelesség a társadalomra hárul.

Azok, akik szívük fölött hordták s hordják a tulipánt, nemcsak az ő magyar virágot tüzték föl, de tettek egy szent fogadást. A tulipán egyenes szára jelképezi a nyílt szívet, a végén levő szíromlevelek, a tulajdonképeni virág

pedig — egy folt. Ez a folt azt mutatja, hogy a társadalom felső rétegei, tizezrei az ipar és kereskedelem iránt nem csupán közönynyel, de ellenszenvvel viseltettek. Ez a folt azt mutatja, hogy a felső tizezrek ellenszenvre rétegről-rétegre, nemzedékről-nemzedékre vonult át a hazában s így az ipar és kereskedelem lenézett ág volt. Így esett meg az, hogy a közgazdaság kiválóan két fontos ága műveletlenül maradt.

Voltak jelszavak, a levegőbe dobott üres frázisok, itt-ott történt is valami, de — mindez az ipart és kereskedelmet alig tolta elébb.

És most egyszerre — tulipános lett egész Magyarország. Főrangú hölgyek, arisztokraták kezdeményezték, tulipánkertek létesültek szerte az országban minden nagyobb városban, ahol becsezik, dédelgetik a tulipánt abban az értelemben, ahogyan azt alább mondjuk el.

Főrangú hölgyek! Nemeslelkű arisztokraták! A tulipán emlékeztessen minket a foltra. A mi őseink bűne volt, vetközzük le.

Onnan indult a kezdeményezés a legmagasabb körökből, ahol a folt fakadt. Onnan indult a kezdeményezés, hogy tegyük népszerűvé a magyar ipart. Tegyük nemzeti erénnyé annak a megbecsülését, ami a mienk, amitől jövőendő boldogságunk függ.

Értse meg a társadalom minden egyes rétege, hogy a tulipán nem üres frázis, nem a koalíció hóbortja, amint

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A »rasta«

Tegnap délután, naptényes időben kísértéltem a Boisba, ahol most kezdődik a rügyek fakadása és a tavaszi toilettek első pompázása. Egyszerre megkapta a tekintetemet egy feltűnően elegáns fogat, amely a többiek sorában rohogott. Éppen a drága szerszámot csodáltam, amikor a tekintetem rávetődött a kocsiban ülőre. Szinte önkénytelenül kiáltottam fel a bámulat hangján:

— Hisz ez Pitoche barátom!

A derék fiu meghallotta a hangomat és nyomban hozzám terelte a fogatát. Könnyed előkelőséggel ugrott ki a hintóból, aztán hozzám sietett:

— Nehány óra szabad időm van, — mondta.

— Ha ráérsz, töltsük együtt.

— Kitűnő! — kiáltottam fel.

Egy perczzel később mind a ketten benne ültünk a hintóban.

— Kie ez a koci? — kérdeztem halkán, Pitoche bámulan nézett rám és felelt:

— Hát az enyém! . . . Nem hiszed talán, hogy idegen kocsiban pompázok.

Mindig nagy véleménynyel voltam Pitoche barátom iránt, de ez a hirtelen gazdagsága mégis szembetűnő volt. Hogyisne, hiszen jól emlékszem azokra az időkre, amikor hónapokon át az én ebédemet kellett vele megosztanom.

— Néhány héttel ezelőtt vásároltam ezt a pompás két telivért, — szolt Pitoche. — Azt hiszem, nagyon jó vásárt csináltam. Háromezer frankért ideadták.

— Olcsón vásároltad, — feleltem szinte gépiesen.

Hanem a kíváncsiság nem hagyott nyugodtan. Végre is kipattant belőlem a kérdés:

— Tehát gazdag vagy?

— Huszezer frank az életjáradékom . . .

Egy derék özvegyasszony volt szives gondoskodni a jövőmről ily módon.

— E mögött a kijelentés mögött regényt sejtetek.

— Valóban . . . Ha érdekel, elmondom.

— Mindenesetre, meséld el.

— Barátom, én megnősültem, — jelentette ki bevezetésül Pitoche.

— Teringettét, ezt én nem is tudtam.

— Az valószínű, mert titokban tartottam.

— Talán nem szép a feleséged?

— Csak volt, barátom; ma már nem él.

— Ejnye . . . ez különös. Hiszen alig néhány hónappal ezelőtt még legény voltál, most pedig . . .

— A feleségem már a halálán volt amikor megesküdtünk . . . De hiszen azt akarod, hogy mindent elmondjak. Tehát hallgass ide . . . Valamelyik temetésen, ahol hivatalos minőségben vettem részt, megismerkedtem egy öreg hölgygyel, aki nagy szemeket meresztett rám és végre magához intett. Ugy látszik, megtetszett a

Sirolin

Ennél az ételgyeget és a teledélyt, megváltati a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjem mindenben „Roche“ eredeti ostromagódat.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche“

Előzetes orvosi rendelésre a gyógyszertárakban. — Ára évszámánál 4 — határ.

azt bizonyos körökben szeretik nevezni, de föllendítése Magyarország ipari és kereskedelmi érdekeinek. Legyen egyszer már tisztában azzal mindenki ebben az országban, hogy a tulipán nem pártpolitikai szezonvirág, nem kortestoll, nem a jelen kormányhoz hozsannázó illatos virág, de megtestesítése egy magasztos nagy nemzeti ideának, a közgazdaság, a jólét előmozdításának, amely egyaránt érdeke minden magyar politikai pártnak s minden magyar szövetkezett tábornak.

Mert ha a tulipánt viselők ezt nem értik meg, ha nem így magyarázzák — amint hogy nem így magyarázzák igen sokan — egyszerű virág marad csakugyan, amely elhervad ugyan, de a föltja mindenkor terhelt fogja nemzetünket.

Főrangú hölgyek, nemeslelkű arisztokraták, magyar érzelmű főpapok, értékes művészek és művésznők, tulipánkeretek tizezrei a társadalom vezetőinek tevétekek erényné apáink bűnét, tanulmányozzátok ipari szük-égleteinket, mutassatok készséget a mulasztások pótlására, karoljátok föl a mellőzötteket, ezt értesétek mindenkivel; és ti tanítók, tanárok az iskolákban ne a mesterséggel fenyegetőztek, de vigyétek be a tulipánt oda is ebben az értelemben, tanítsátok meg a gyermeket, hadd tudja meg mi egy virágnak a jelentősége, — és ha annyi készség lesz az eszmének ilyen értelemben való megvalósításában, mint amennyi volt a mozgalom kezdetén a virág viselésében, akkor az a fölt, amely ma bűn gyanánt marcangolja kebleinket, eltűnik, helyét dicsfény foglalja el, amely egyaránt árasztja sugarait mindazokra, a kik a tulipánt keblünkön és sziveikben hordták.

Igy gondolkozva s így dolgozva forduljon a politika kereke bármiként, nem telik bele egy évtized — önmagától jön létre az — önálló vámterület. Ne háritunk mindent a kormányok nyakára, te-

gye meg a társadalom azt, amit megtud tenni, mert hiszen az ipar fejlesztése, az önálló vámterület nem a kormányhoz az érdeke, hanem érdeke a nemzetnek. És a nemzet fiait vallhatnak különböző elveket, itt ennél a kérdésnél, az ipar és kereskedelem kérdésénél, nemzetgazdaságunk fejlesztésénél a közös cél egyesít bennünket.

Viseljük a tulipánt keblünkön, értelmezését sziveinkben.

A helyzet. *Wekerle* Sándor miniszterelnököt tegnap különkihallgatáson fogadta a király. A miniszterelnök délelőtt 10 órakor Schönbrunnba hajtatott, ahol 11 órakor járult Ő Felsége elé. A kihallgatás délután 1 óráig tartott. A miniszterelnök a helyzetről referált az uralkodónak s főként az ideai költségvetés ügyében tett előterjesztést. Az éjjel Budapestre érkezett *Wekerle*, ma pedig részt vesz a miniszteri tanácskozáson, amely utolsó lesz a delegációk ülésezése előtt.

Azt a hírt, mintha *Beck* Vladimir báró osztrák kormányelnök tegnap fölkereste volna *Wekerle*t a bécsi magyar házban, hiteles forrásból tévedésnek minősítik. A két miniszterelnök csupán a német nagykövet által Vilmos császár tiszteletére rendezett ebéden találkozott először egymással és hivatalosan egyáltalában nem érintkezett.

Hire jár azonban másfelől, hogy *Beck* báró legközelebb Budapestre érkezik, megismerkedik a magyar kormányhoz s megkezdik a tárgyalásokat a közös gazdasági kérdésekben.

Politikai körökben hitelre talált az a verzió, hogy *Wekerle* már a mai ülésen beterjeszti az ideai rendes költségvetést. A híresztelést most illetékes helyről megczáfólják.

Ma délután előterjesztést tart a kvótabizottság. Rendes tanácskozásait tudvalevőleg csak később kezdi meg. A bizottság az érdelemes tárgyalások során szóvá fogja tenni a kvótaredukciót.

A föllirati bizottság még nem állapította meg véglegesen a föllirat szövegét.

Tegnap is beható tanácskozást folytattak a bizottsági tagok. Beavatott helyről származó értesülések szerint a föllirat bevezetésében méltatni fogja az alkotmányos rend helyreállítását, azután sürgetni fogja az alkotmánybiztosítékok öregbítését. Majd üdvös politikai mozzanatként fogja kiemelni az uralkodó állásfoglalását a közös gazdasági kérdésekben, továbbá az adóreformra, iskolaügyre és az egyházi kérdésre terjeszkedik ki, végül kidomborítja az általános választói jog behozatalának szükséges voltát. Annak hangoztatása mellett, hogy a függetlenségi párt a reformot már régebben is követelte.

A föllirat szövegének megállapítása körül a bizottságban nagy vita folyik. A függetlenségi párt hangsúlyozta elveinek föntartását. *Polónyi Géza* igazságügyminiszter állapotában örvendetes javulás állott be, úgy hogy hétfőn valószínűleg megjelenik a Házban ugyanakkor elfoglalja hivatalát is.

Főispánváltások. Mint a hivatalos lap tegnapi száma közli, a király *Dellimanics* Lajost, Torontálmezei főispánját állásától fölmentette, *Falay* András földbirtokost Bereg vármegye, *Bán* Endre dr vármegyei alispánt Sopron vármegye és Sopron szabadkirályi város, *Botka* Béla volt országgyűlési képviselőt pedig Torontál vármegye főispánjává kinevezte.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, jun. 8.

Néhány perces ülést tartott ma a Ház amelyet csak azért hívtak össze ülésre, hogy a kereskedelmi szerződésekről szóló javaslatot harmadszori olvasásban is elfogadják.

Ezenkívül nem is volt érdemleges tárgya. A jegyzőkönyvet még az ülés elején hitelesítették, hogy átküldhessék a főrendiháznak.

Az ülés előtt a felirati bizottság tartott ülést, amely végképp megállapodott a felirat szövegében.

A néppárt padjaiból *Csitáry* Béla utasította vissza *Jehlicska* Ferencz pánszláv gyanúsításait.

Rakovszky István a közös budget dolgában intézett kérdést a kormányhoz.

Medakovic Bogdán, az összetérhetlenségi bizottság horvát tagja ma sem tette le az esküjét. Kimentette magát a Ház üléséről.

Részletes tudósításunk az ülés lefolyásáról a következő:

Ülés kezdete 11 órakor.

Elnök: *Justh* Gyula

A kormány részéről jelen van: *Apponyi* Albert gróf.

Somogyi Adárád előadó beterjeszti a napló-bíró bizottság ügyrendjét.

Rakovszky István panaszkodik a miatt, hogy a delegációk tagjainak a közös budget-tervezetét későn adják kezükbe célzatosan, hogy idejük ne legyen a budgetet jól átvizsgálani. Annak idején Széll alatt határozott ígéretet kaptak arra, hogy a budget-javaslatot idejében kapják meg. Ezt a függetlenségi pártnak is megígérték. Ebben visszaélést lát, hogy még most sem teljesítik ezt az ígéretet. Azért figyelmébe ajánlja ezt a kormányhoz, hogy a delegációk üléseit tolják ki oly időre, amikor elég ideje lesz a delegációk tagjainak a közös költségvetés átvizsgálására. (Általános helyeslés.)

Csitáry Béla személyes kérdésben szólal fel *Jehlicska* tegnap megvádolta, hogy pro-

fiatal arcom, elég az ahhoz, hogy a temetésről nekem kellett őt haza segíteni.

— Sejttem már.

— Semmit sem sejtessz. Várd be a végét . . . Az igaz, hogy azon a napon ott marasztott a dáma magánál ebédre és ettől fogva minden nap meg kellett látogatnom. Szerelemről beszélt nekem, elmondva az élete szerencsétlenségét, gonosz férjének a csalafintaságait, akitől végre megváltotta a halál. De az özvegyiségét sem enyhítette a boldogság, mert a leánya gyűlölettel busította el az életét. Az én mindennapi látogatásaimnak a vége az lett, hogy a dáma szerelmet vallott nekem és azt az ajánlatot tette, hogy vegyem feleségül.

— Sejtettem, hogy ez lesz a vége.

— Semmit sem sejtessz; várd be a végét . . . Nos, amikor ezt az ajánlatot tette, én nyomban igent mondtam. Barátom, én mindig könnyűlelkű ember voltam, miért lettem volna szívtelen vele szemben, aki már a hatvanas éveket hurcolta a vállain és két birtokot vallott a magáénak. Tehát az eljegyzés is hamar megtörtént. Ugy látszik, a nagy lelki megrázkódtatás, az öröm veszedelmes az öreg hölgyekre, mert az én mennyasszonyom ettől a naptól fogva megbetegedett. Az állapota napról-napra súlyosbodott és az orvos kezdett lemondani betegéről. Sietniünk kellett. Miután az anyakönyvi hivatal is belátta, hogy az én cselekedetem kegyes jótékony, beleegyezett abba, hogy a formalitások betartása nélkül megköthessük a

házassági szerződést. Természetesen közjegyzőt is hívtam ehhez az ünnephez, aki gondoskodott arról, hogy az én érdekeim csorbát ne szenvedjenek.

— Pitoche, te nagy ember vagy.

— Nem, csak óvatos. Szó ami szó, a feleségem másnap már nem élt és a rokonság nagy rémülettel vett tudomást arról, hogy titokban új férj lépett az örökbe. Képzelted azt a jelenetet, amelylyel engem fogadtak.

— Elképzelem.

— A leányom férje . . .

— A te leányod?

— Igen, a feleségem leányának a férje . . . hisz ez világos . . . nos tabát ő nekem akart esni és csinos jelenet támadt a halottas házban. Jog szerint kiűzhettem volna őket; de ismered a szelid lelkemet, nem szeretem a botrányokat és inkább más módot kerestem a megegyezésre.

— Meg is találtad a módot?

— Igen, kiegyeztem a családdal bizonyos évjáradékkal, melynek ellenébe lemondtam minden egyéb vagyoni jogról.

— Pitoche, te nagy ember vagy.

Pitoche szerényen felelt:

— Nem, hanem becsületes ember vagyok és nem akarom mások kárát. Azt hiszem, ebben az eljárásomban is mindenki gentlemannak tarthat.

Aztán a kocsisához fordult:

— John, hajtson a városba!

A Café Richebe vitt ebédre.

Courtoline.

grammbeszédben izgatott. Felolvassa programmbeszédét, melyből kitűnik, hogy a nemzetiségi izgatóság eljárását rosszalta, hogy míg ők megtanulják a magyar nyelvet, addig hűveiket arra biztatják, hogy ne tanuljanak meg magyarul, mert jól tudják, hogy így rájuk szorulnak s ügyvédhez kell fordulni. Ebből vonja le a Ház, kinek van igaza. (Taps és helyeslés.)

Főkiáltások: Jehlicska megint hazudott!

Elnök felhívására Leszkay Gyula az összehírdetlenségi bizottság tagja letette az esküt. Medakovics kimentette magát a mai ülésről.

Következik a külkereskedelmi viszonyok rendezéséről szóló javaslat harmadik olvasása.

Thoroczkay Miklós gróf jegyző olvassa a javaslatot.

A Ház harmadik olvasásban is elfogadja a javaslatot.

Elnök a következő ülés napirendjének a megállapítása után feltűggeszti az ülést.

Szünet után

Jegyző felolvassa a mai ülés jegyzőkönyvét.

Elnök a jegyzőkönyv hitelesítése után az ülést bezárja.

Ülés vége háromnegyed 12 órakor.

Beck báró programja.

Mialatt *Hohenlohe* trieszti helytartó államhályére utazott, utóda a miniszterelnökségben, **Beck** Vladimir báró bemutatkozott s elmondotta programbeszédét a Reischrathban. Nem mondott különös dolgokat, beszéde nagy hatást nem váltott ki. Mint előre látható volt, **Beck** báró föllálitotta az alternatívát, amelynek konzekvenciájakép az osztrák kormány abban az esetben, ha Magyarország viselkedése szükségessé tenné, akkor a legvégső lépéstől sem fog visszaretenni s rálép a teljes különválás útjára. Ki ijed meg ettől a fenyegetéstől?

A miniszterelnök programjáról Bécsből tegnapi kelettel a következőket jelentik:

Vetter gróf elnök 11 óra 10 perczkor megnyitja az ülést. A karzatok egészen megteltek. A kormány tagjai *Marchet* közoktatásügyi miniszter kivételével, aki betegen fekszik, frakkban jelentek meg. A minisztereket megjelenésükkor élénken üdvözölték. Elnök megemlékezett a spanyol királyi pár ellen elkövetett borzalmas merényléről és megbotránkozásának adott kifejezést. Egyben a képviselőház nevében az őszinte rokonszenv és részvét érzéseit tolmácsolta. Az ifju királyi pár csodával határos megmenekülése, ugyszintén *Ferencz Ferdinánd* trónörökösnek épségben maradása fölött.

Az elnök megnyitó beszéde után **Beck** miniszterelnök előterjesztette a kormány programját.

A kormány keletkezése és összetétele — ugymond — már jelzi a programot, de a tettek minden szónál ékesebben fognak beszélni. Csak természetes, ha első sorban Ausztriának Magyarországgal való viszonyáról beszél. Az 1867-iki kiegyezés épületét különböző viharok rázták meg és a tíz évre terjedő kiegyezésért a harc immár közel tíz év óta folyik. Gazdasági viszonyunk Magyarországgal a korábbi állapot meghosszabbítása alakjában még fennáll. Az osztrák kormány nézetei azonban a magyar kormányval nem egyeznek meg, a jelenlegi viszonyt nem lehet tartani és minthogy a viszony javítására kell törekedni, Magyarországgal megkísérik a békés kiegyezést és tárgyalást. De csak úgy, hogy Ausztria érdekeit nem veszélyeztetik és fel nem áldozzák.

Ha azonban a tárgyalás nem vezetne eredményre, akkor kényszerítve lennénk, hogy há-

szunkat magunk rendezzük be. Mi ezt komolyan megfogjuk tenni. Tudjuk, hogy az a századokon át tartó gazdasági kötelek nem bonthatók fel mind a két félnek súlyos megkárosítása nélkül, de *Magyarország megfogja látni, hogy Ausztria gazdasági hatalma reá nézve nem pótolható.*

Kéri a Házat, hogy támogassa a kormányt feladatában, igéri, hogy a parlament törvényes döntése nem fog csorbát szenvedni.

Mindenek előtt abba a helyzetbe kell jutnunk, hogy gazdasági sorsunkat magunk intézzük. Ezért szükséges, hogy a forgalom fontos vonalait megtartsuk, a vasutak államosítását különösen a magyarországi dolgok fejlődésére való tekintettel folytassuk.

De szükséges, hogy a hajózási befolyást is megszerezzük, nehogy a szakítás pillanatában eszközök nélkül szűkölködjünk. Végül összetartásra kéri a képviselőket.

Városi közügyek.

Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap tartotta rendes havi ülését, amelyen a rendes folyó ügyeket intézték el. Néhány felelőzés és utadó ügy került tárgyalásra.

Glatz Antal főispán elnökelt; jelen voltak: **Rimler** Károly polgármester, **Bordó** Ferencz főjegyző, **Papp** Miklós kir. pénzügyigazgató, **Vasady** Lajos kir. tanfelügyelő, **dr. Baróthy** Akos v. főorvos, **Dus** László v. főügyész, **Varró** Domokos kir. főmérnök, **Gáthy** Bálint kir. alügyész, **Hlatky** Endre, **Rádl** Ödön, **Mezey** Mihály, **dr. Cseresznyés** Béla aljegyző.

Az ülés megnyitása után **dr. Cseresznyés** Béla aljegyző előadta a polgármester jelentését a május havi közigazgatás állapotáról, amelyből közöljük a következő adatokat:

A közegészségügyi állapot május havában rosszabbodott, mert a halálozások száma 35 tel több volt, mint a születéseké. A fertőző bántalmak azonban e hónapban is szörványosan jöttek elő: roncsló toroklob 15 betegülés, 3 halálozás; kanyaró 14 betegülés, 1 halálozás; hökhurut 7 betegülés, 2 halálozással.

A légző- és emésztőszervek bántalmában, még pedig: tüdőgümőkór és tüdőlobban 32-en, bélhurutban pedig 23-an haltak el.

A Sztaroveszky-alapítványi gyermekkorházban gyógykezelés alatt volt 59 fekvő és 206 bejáró beteg; — a Szent László gyermekkorházban pedig 12 beteg.

Született 75 fiú és 69 leány, összesen 114 gyermek.

Elhalt 92 férfi és 87 nő, összesen 179 egyén. Apadás 35 főnyi, az idegen halálesetek leszámitásával azonban 10 főnyi szaporodás mutatkozik. Elhaltak városrészek szerint: Újvárosban 40, Olasziban 44, Váralja-Velence és Csillagvárosban 28, a kórházakban 67. Hét éven alóli gyermek 76 halt el, vagyis az összes halálozások 43%-a.

Szegény beteg 466 gyógykezeléstett az orsz. betegápolási alap terhére.

Az állategészségügyi állapot — egy veszettségi eset leszámitásával — jónak mondható.

A közbiztonsági állapot május hónapban kielégítő volt.

Lopás 51, csalás 2, sikkasztás 2, vagyongorogás 7, váltóhamisítás 2, súlyos testi sértés 16, hatóság elleni erőszak 2, párviadal 2 esetben volt bejelentve.

A nyomozás 50 esetben sikeres, 39 esetben sikertelen volt.

Letartóztatva volt összesen 57 egyén, akik közül az illetékes hatósághoz elkísérített 22, eltolonczoltatott 35.

Kihágási feljelentés 174 esetben történt. Május hó folyamán 20 külföldi utlevél adatott ki, ezek közül 9 Európába, 11 pedig

Amerikába szől. Az Amerikába vándoroltak közt volt 4 napszámos, 5 ipari munkás, 1 vatrónő és 1 magánzó.

A mentő-osztály 51 esetben vonult ki, még pedig balesetekhez 24, betegszállításához 27 esetben.

A helybeli összes malommunkások 25 százalék béremelés kivívása céljából május 20 án sztrájkba léptek. A békéltetési tárgyalások eddig siker elenek voltak.

Ellenben az építő segéd munkások és napszámosok a mesterekkel 3 évre szóló egyezményt kötöttek s így az építő ipar terén 3 évi békés munkálkodás remélhető.

A közadók május havi bevételi eredménye 1031 korona 61 fillérrel több volt, mint a múlt év megfelelő időszakában. Befolyt pedig:

kinestári adóban	91848 K 76 fill.
kamatban	62 > 63 >
betegápolási pótdobban	5096 > 55 >
kamatban	3 > 30 >
hadmentességi díjban	73 > — >
házasági adóban	30 > — >

mely összegek a királyi adóhivatalba szállítottak át.

Városi adóban	47917 K 09 fill.
vizdíjban	16692 > 51 >
törvényhatósági utadó	9524 > 66 >
kamatban	16 > 95 >

folyt be. A behajtás folyamatban van.

Május hóban 34 iparjogositványt adott ki az elsőfoku iparhatóság; megszűnt 5 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

Apróbb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

Szerencsétlenség egy kiránduláson.

Tegnap a peczeszöllősi sörgyárban végzetessé válható szerencsétlenség történt. Tizenkét tanulónak élete forgott veszélyben csupa gondatlanságból.

A nagyváradai főreáliskola tanulói minden évben kiszoktak rándulni a peczeszöllősi sörgyár felállítására óta a gyárba. E szokásos kirándulást tegnap tették meg a reálisták. Reggel indultak el a tanulók Nagyváradról, hogy a múlt évben megkezdett tanulmányozásukat folytassák a gyárban. Megérkezésük után két csoportra oszlott a tanulóifjuság. Az egyik csoport a jégkészítést, a másik csoport a főzőházat tekintette meg.

Az utóbbi csoport mintegy tizenkét tagból állott, kik *Simonyi* Ernő fizika és vegytan tanár felügyelete alatt voltak. Hogy a főzőházat részletesen megtekinthessék, mintegy két méteres állványra kellett felmenniök. Ez az állvány rozoga állapotban volt, hogy annak összeomlása minden perczen bekövetkezhetett. És mégis szinte hihetetlen módon megengedték, hogy azon az állványon tizennégy ember jelenhessen meg egyszerre.

Alig értek fel a tanulók az állványra, óriási recsenés hallatszott s az állvány össze-rogyott és a tanulók a magasból vas, kő és fadarabok közé estek. Leirhatatlan zavar keletkezett a gyárban. Mindenki meg volt ijedve hogy a gerendák a tanulók életében tettek kárt. Szerencsére az ijedelem alaptalannak bizonyult, mivel a legtöbb tanuló csak kisebb sérülést szenvedett. Annál súlyosabb azonban *Simonyi* tanár sérülése, aki oly szerencsétlenül esett egy kiálló vasdarabra, hogy sérülése veszélyes.

A szerencsétlenség után azonnal telefonáltak orvosot, mire ugy Peczeszöllősről, mint Váradról csakhamar megjelent két orvos, kik a súlyosan sérült tanár sebeit kimosták és be-

kötötték. Az orvosok véleménye szerint a seb súlyos természetű és 8 napnál tovább, de 20 napnál kevesebb idő alatt gyógyul. Az első segélynyújtás után Simonyit beszállították a kórházba.

A kellemetlen kirándulást azután befejezték a diákok.

A véletlennek köszönhető csupán, hogy a tanulók nem életükkel fizették meg a kirándulást. Figyelmébe ajánljuk az illetékes hatóságnak ez esetet, nehogy hanyagság vagy csupa spórolás miatt hasonló vagy még veszélyesebb esetek adják elő magukat.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy *ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.*

* **Koronázási ünnep.** Ma van a király koronázásának harminczkilencedik évfordulója. A lojalis magyar nemzet mindenkor megünnepelte ezt a szép emléknapot. As idén meg kíváltképen, hiszen a közelmúltban olyan kínos ellentétek, vészterhes felhői simultak el a király és nemzet életében. A templomokban esdő fohász száll az Egek Urához, az iskolák ünnepélyeket rendeznek széles e hazában mindenfelé. Áldja meg magyarok Istene Szent István trónján a magyar királyt!

* **A juniusi városi közgyűlés.** A nyár folyamán a juniusi városi közgyűlés lesz az utolsó mozgalmasabb összefüggés Nagyvárad város törvényhatóságának. Azután a városatyák szerte szélednek fürdőkbe, nyaralókba s őszig csak a kisebb jelentőségű vagy rendkívül sürgős ügyek kerülnek a törvényhatóság elé. Annál érdekesebb lesz a csütörtöki közgyűlés, amelynek tárgysorozata valósággal ontani fogja a fontosabbnál fontosabb ügyeket a törvényhatóság elé. Egyik legfontosabb kérdés lesz a város csatornázásának az ügye. Valószínűleg előterjeszti a tanács a tisztviselő fizetésekről szóló javaslatot. Nagy jelentőségű továbbá a vízvezeték kibővítésének kérdése. A juniusi közgyűlés előreláthatólag több napot vesz igénybe. A tanács mint állandó választmány, holnap, szombaton készíti elő a csütörtöki közgyűlés tárgyait.

* **A jogakadémiáról.** Az előadások végét értek a nagyvárad kir. kath. jogakadémián. Holnap kezdődnek a vizsgálatok. A jogakadémia ez évi Te Deumja ma, pénteken délelőtt 10 órakor lesz a premontrai rend templomában.

* **Mikor lesz a képviselőválasztás.** Dr. Barabás Béla lemondása folytán Nagyvárad város mandátuma árván maradt. A képviselőház elnöke, mint irtuk, felhívta Nagyvárad város központi választmányát, hogy a képviselőválasztás megtartása iránt a törvényes határidőben tegye meg a szükséges intézkedéseket. A központi választmány ma, pénteken délelőtt 11 órakor ülést tart, amelyen kitűzi a nagyvárad képviselőválasztás határnapját s megteszi a többi intézkedéseket a választásra. Hír szerint június 28-ára tervezik az új képviselőválasztást Nagyváradon.

* **Husz éves találkozó.** Megbízás folytán arra kérem azokat az urakat, a kik a nagyvárad gimnáziumban az 1886 évben érett-

ségi vizsgát tettek, hogy folyó június hó 25 én reggel kilencz órakor a nagyvárad főgimnázium dísztermében találkozóra megjelenni sziveskedjenek. Kőszeghy József városi főmérnök, Nagyváradon.

* **Közérdekű városi ügyek.** A szépi-szeti és közlekedési szakbizottság tagjait felkérem, miszerint a f. évi június hó 8-án délután 3 órakor a városház bizottsági termében tartandó ülésen megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1906, június hó 5-én. Komlóssy József, bizottsági elnök. Tárgyak: 1. A szaniszló-utcai bérkocsi megállóhely elhelyezésének kérdése. 2. Schwartz Izidor th. biz. tag indítványa a fő-utcai aszfaltjárda egyrészének pótlása iránt. 3. Az orth. izraelita hitközség kérelme a régi sóház-épület melletti közterület átbozsajtása iránt.

* **Ki akar hadapród lenni?** Ily címmel tegnapi számunkban megírtuk, hogy a gróf Buttler féle honvéd ludovikái helyre az alispán ismét pályázatot hirdetett. Mint ujabban értesültünk, nem a Buttler féle alapítványos helyre, hanem az andabázi Szilágyi féle helyre van még betöltetlenül és erre a helyre hirdetett pályázatot az alispán.

* **Árlejtések a városnál.** Nagyvárad város árlejtési bizottsága tegnap tartotta meg az árlejtést a Laporta malom bérletére s több városi munkára. A Laporta (Lityogó) malom bérletére hirdetett árlejtés meddő maradt, mert nem jelentkezett egyetlen ajánlattevő. A mázoló munkákra egyedül Máthé István adott be ajánlatot, mely elég kedvezőtlen, amennyiben az egységárra 5% felülfizetést kér. — A színház két oldalán a II-ik emeletnél levő vészteraszról levezetett vészlepcső elkészítésére négy ajánlat érkezett be. A kikiáltási ár 6458 kor. 54 fillér. Ajánlatot adtak be: Szántó Dezső, aki a kikiáltási árért hajlandó a munkát elkészíteni; Grünwald Jenő egytized (0.1%) százalékos enged, Vicsay Testverek egy és fél (1.5%) százalékos és Tátray Sándor két (2%) százalékos enged a kikiáltási árból. Tehát Tátray Sándor tette a legelőnyösebb ajánlatot.

* **Gőzgépezők és kazánfűtők** nagyvárad vizsgálati bizottsága az érdekelteknek ez uton hozza tudomásul, hogy a legközelebbi vizsgáttel folyó évi június 24-én, a Moskovits Adolf és Fiai tulajdonát képező Adria műgymalomban, Nagyváradon fog megtartatni. A vizsga reggel 8 órakor veendi kezdetét. Felhívtnak mindazok, kik e vizsgán részt venni óhajtanak, hogy az ez iránybani kérelmet az ahhoz tartozó mellékletekkel együtt a vizsgáttel napjái a m. kir. kerületi iparfelügyelőséghez (Nagyvárad, Lukács György-utca 13. sz.) adják be, esetleg az ez iránybani kérelmek a vizsgáttel napján direct a vizsgálati bizottságnál is jelentkezés alkalmával benyújtható. A vizsgálati bizottság elnöke: *Pozsonyi László*, m. kir. ker. iparfelügyelő.

* **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk a városunkban közismert Pataky családot gyász érte. Az elhunytban Pataky Károly csendőrhadnagy édes atyját Pataky Mária Philoména és dr. Pataky Arnold unokabátyjukat gyászolják. Az elhunyt gyászjelentését a következőkben adjuk.

Özv. Pullyoni Pataky Frigyesné szül. Starhann Rozália mint neje és az alulírottak nevében fájdalomtelt szívvel jelenti felejtethetlen jó férje, illetőleg édes apa, nagyapa és rokon Pullyoni Pataky Frigyes cs. és kir. nyugalmazott törzs-foglárnak folyó hó 5-én, délután fél 6 órakor, hosszas szenvedés és a halotti szentségeknek ájtatos felvétele után, életének 66-ik, boldog házasságának 36-ik évében Győrben történt gyászos elhunytát. A drága halott hült tetemei június hó 9-én, délelőtt 10 órakor fognak Nagyváradon, az olasz-i plébánia-templomban tartandó beszertelés és szent mise után az olasz-i róm. kath. temetőben nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai, kartársai tisztelettel meghívtnak. Nagyváradon, 1906. június hó 7-én. Az örök vilá-

gosság fényeskedjék neki! Pataky Károly m. kir. csendőrhadnagy és Pataky Imre m. kir. honvéd hadnagy kez. tiszt mint gyermekei. Pataky Károlyné szül. Réz Erzsébet meny. Pataky F. Miksa, Pataky Anna és férje Pataky Róza özv. Procháska Ferenczné, Pataky Mária Philoména, dr. Pataky Arnold unokatestvére, Pataky Erzsébet, Pataky Margit, Pataky Etelka Pataky Laczika, Pataky Karcsi unokái.

* **Medárd napja.** A gazdákra megint félelmes nap viradt ma, az utolsó dátum a kalendáriumban, amelyből következtetnek az időjárás további folyamára. Ma van Medárd napja. Sokszor hoz vihart, jeget. Általában azt tartjuk, hogy ha Medárd napján esik az eső, negyvennapig csapadékos lesz az időjárás, ha pedig eső nélkül mulik el, beköszönt a szárazság.

* **Cselédmizériák** Boldog ember az, kinek nincsen szüksége cselédre. Az ily embernek biztosan hosszabb az élete. Eltekintve attól, hogy hónapokig kell keresni egy cselédet, aki megbízhatónak bizonyul, legnagyobb fegyverük nekik a megszökés. Ha nem tetszik az egy ablaku konyha, ha nem tarthat szertőt, ha az ur nem adja jókor ki a czipőt, meg még ki tudná felsorolni a sok ha-t, akkor a cseléd kerekelt old. Ez a kerékdoldás rendszeren nem szokott egyedül járni, a vasárnap délutáni kisasszony rendszeren talál magának valami emléktárgyat, majdnem mindig az ékszerek világából vagy a ruhatárból egy selyem kendő, egy-egy törülköző, egy fűző, egy öv, szóval a kisasszony, ki még az elmúlt nyáron a liba legeltetését teljesítette, beruházkodik. Három, négy vagy öt hely és a libapásztor kalapos kisasszony lesz. És mindezt a cseléd tartó gazda keserüli meg. Azért kedves gazdasszonyok tegyék el az alábbi névsort és jobban őrizték meg, mint a férjeiktől elrejtett kapukulcsot. Ez a névsor oly ismert legyen a nők előtt, mint a főzés titka. És ha cselédet fogadnak, ne késse-nek előbb a névsort átnézni.

Flutur Sándor, K.-Apáti. S. Nagy Sára, Turkeve. Zsurka Anucza, Száka. Vasadi Virág, Rojt. Tripez Róza, B. Püspöki. Számolyi Andrásné (Hricz Anna), Körtvélyes. Lukács Virág, Fegyvernek. Miska János, Armány. Tarcsi György, Esztár, Barna Erzsébet, F. Gyarmat. Zsurka György, N.-Várad. Fülöp Juliánna, Kunhegyes. Faraga Ilona, Komádi. Szatmári Eszter, Turkeve. Arany István, B.-Ujfalu. Vári Zsófia, Békés. Szilágyi József, Kárásztelek. Matuska Mária, Nagyszalonta, Szupcsák Gizella, Nagyvárad, Kádas Zsuzsanna, Kisjenő. Bede József, Szolnok. Szabó Teréz, Derecske. Oláthi Sándor, Tenke. Pásztor Juliánna, Szeghalom. Vasvári Ferenczné, Szeghalom. M. Nagy Eszter Csökmő. Molnár Erzsébet, Mindszent. Biró Sándor, Békény. Toja József, Nagyvárad. Veres Bálint, B.-Ujváros. Gécz Katalin, Remete. Tóth Zsuzsanna, Tunyogh. Nemes Erzsébet, Tarján. Sücs Miron, Alsóperény. Bokucz Györgyadei, Cséke. Gyarmathi Erzsébet, Saáp. Szabó Róza, Nagyvárad. Májér Terézia, Szászkereszkegyház. Vida István, F.-Gyarmat. Szegei Róza, Hosszupályi. Szabó János, Geszt. Lux Róza, Kápolnokmonostor. Szilágyi György, M.-Keresztes. Biró Julianna, Békény. Bazsó Agnes, Ván-csod. Krammer János N.-Károly. Burjana Péter, N.-Kamatocs Bocvárdi Kata, Ozda. Madarász Illés, Kócz. Szabó Margit, Nagyvárad. Ujlaki Sándor, Gyanta. Kiss Julianna, Szalacs. Balogh Bozsányi Róza Körösszeg. Pojnar Mária, Nagyvárad. Jánki Julianna, Csökmő. Fekete Gergely, Vésztő. Szilágyi Erzsébet, Nagyvárad. Arany Róza, Csökmő. Galgóczi Lajosné szül. Molnár Julianna, Nyírmadas. Nemes Zsuzsanna, H.-K.-Kovácsi. Körner Zsófi, Derecske. Baik Sofron, Segyestel. Szilágyi István, Gyula. Szászka György, Szalárd. Czigle Mária, Szt.-András. Ötjépkó Adám N.-Selmecz. Zsolnai Julianna

Gyula. Bedő Agnes, Henczida. Szilágyi Zsuzsanna, Szt.-Miklós. Farnas János, M.-Goroszló. Nagy Károly, B.-Püspöki. Bodó Mari, N.-Várad. Karsai Juliánna, Hegyközülak. Illés Piroska, Paptamási. Takács Juliánna, Almosd. Dézsi Sándor, Kőbölkut. Csehek Róza, Székelyhid. Hajdu Imre, F.-Gyarmat. Malicza Juliánna, Szt.-András. Szarka Erzsébet, Nagyvárad. Széplaki Juliánna, Derecske. Pfeifer Eszter, Csoka. Farkas Paula, Széplak. Lukács Erzsébet, Pósalaka. Andriška Zsuzsanna, Ruszkics. Nagy Mária, Turkeve. Kenéz Agnes, M.-Keresztes.

* **Egy darab papir.** Vagy három nappal ezelőtt felszállott egyik helybeli ügyvéd a villamosra. Szél fújt s a mint az ügyvéd a tárczáját kivette, a szél kikapott egy darab papírost s azt kisodorta a kocsiuttra. A villamos odább rohogott, az ügyvéd pedig aggodalmasan tekintett a repülő papírra, melyről nem is sajtette, fontos okmány-e, vagy haszontalan írka-fírka? Sürgős utja lévén, le sem szállhatott a kocsirol. Tegnap aztán nagy meglepetés érte: egy rendőr megszólította s átadta az elveszettek hitt írást. Lényegtelen jegyzetek voltak. Amilyen jelentéktelen ez eset, annyira dicsérendő az illető rendőr buzgalma és figyelmessége. Ajánljuk a főkapitány figyelmébe; nevét nem tudjuk, de I. osztályu rendőr s tegnap d. u. 3 órakor a Széchenyi szálloda sarkán állott.

* **Kirándulások.** Az utóbbi időben a majálisok, juniálisok kezdenek elmaradozni. Helyükbe lépnek a kirándulások. Különösen az iskolákban tapasztalhatjuk ez üdvös ujitást. A kirándulásokat ugyszólván össze sem lehet hasonlítani a majálisokkal, vagy bármily más, a zöldben rendezett mulatságokkal. Igen helyesen teszik a vezetőségek, hogy a tanulók ismeretkörét ily téren igyekeznek bővíteni és ez által egyes történelmi nevezetességű, vagy a természet kiváló alkotása helyeit ismeretbéké teszik. Van országunkban ilyen hely számtalan. Ilyen a révi cseppkőbarlang is. Az idén oly tömegesen rándultak ki, különösen a tanulók, hogy rájuk nem lehet panasz. A legutóbbi kiránduló csapat a polgári iskola tanulóiból állott. A tanulók a tanárok vezetése alatt mentek ki tegnapelőtt a déli vonattal és bejárták a gyönyörű barlangot. Többen Feketeerdőre is átmertek és az ottani üveggyárat tekintették meg. A kirándulók az esti vonattal jöttek vissza.

* **Elveszett** egy süteményszámolási könyvecske az Emkétől a Pannóniáig a Pannóniától a Zöldfa-utca sarkáig, a megtaláló illő jutalomba fog részesülni, ha azt a rendőrségre juttatja.

x **Légzőszerveink** ellenségei az ős és tél és nagyon gyakran támadnak ez időszakban mindennemű gyuladások és hurutok. Ily betegségeket azonnal figyelemmel kell kísérni, mivel az elhanyagolás hosszantartó és nem ritkán még az életet is veszélyeztető hurutos megbetegedésekhez vezetnek, nem is szabad haszontalan háziszerekkel experimentálni, hanem azonnal egy igazi gyógyhatású szerhez kell folyamodni. Ily szerek közül első helyen áll a »Sirolin-Roche«, melynek kiváló gyógyhatása az orvosok egyértelmű nyilatkozata alapján el van ismerve. »Sirolin-Roche« minden gyógyszerárban kapható.

IRODALOM.

A Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvényvtár június 1-én megjelent 11. számában dr. Steineker Ferenc földmívelésügyi miniszteri segédtitkár nagyszabású monografiája kezdődik, mely a maga nemében uttörőkönv. A címe »A mezőgazdasági termények, termékek és cikkek hamisításának tilalmazásáról szóló 1895. XLVI. t. cz. és a vonatkozó jogszabályok magyarázata.« A nagy szaktudással összeállított kézi könyvnek nagy hasznát veszik úgy a közigazgatási hatóságok,

mint a jogkereső közönség. A »Főlapon« dr. Müller Géza igen érdekes cikket ír a minősítés kérdéséről, valamint számos közigazgatási kérdésre adnak szakszerű feleletet. A »Döntvénytári részben« a kereskedelmi miniszternek a minisztertanácsnak számos hatásköri összeütközés a közigazgatási bíróságnak az iskolai adómérték, e tanítók községi adója stb. tárgyban hozott elvi jelentőségű határozatait közölnétek. A »Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár« előfizetési ára egész évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 kor., egy óra 1 korona, Az előfizetési díjakat legcélszerűbb postai utalványon a szerkesztő és kiadó: dr. Dolencz József ügyvéd, Budapest VIII., József-körut 74. sz. címére küldeni. Mutatványpéldányokat szívesen küldenek az érdeklődőknek.

EGYESÜLETEK.

A tokaji keresztény jótékony nőegylet alapszabályait a miniszter jóváhagyta.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Drótostót. (Szentgyörgyi Lenke vendégjátéka)
Szombat: Gül-Baba. (Szentgyörgyi Lenke vendégjátéka.)
Vasárnap: Tavasz. (Szentgyörgyi Lenke vendégjátéka.)

Kisértetek.

— Beregi Oszkár bucsufellépte. —

Ibsenről eddig a Szigligeti-színház nem vett tudomást; Bereginek kellett idejönnie, hogy rámutasson az északi szellemóriásra.

A Kisértetek Ibsennek egyik legszertelenebb alkotása. Realisztikus a szertelenségig. Nem annyira költői, mint inkább orvosi mű, a mely három felvonáson át egyre rohamosabban közelít egy hajmeresztő jelenetig, amelyre aztán éppen a kellő pillanatban legördül a függöny. Az apa büneiért lakoló fiu megőrülése, az agylágyulás kezdő rohama oly rémes jelenet s oly rémes realizmussal játszotta Beregi, hogy az érzékenyebb szívű hölgyek a darab végét be sem várva, elmenekültek s mikor a függöny legördült, a hirtelen kivilágított nézőtérre vagy száz sápadt arc jelentette, hogy nem kevesen voltak hajlandók a menekülőket követni.

Beregi játéka két részre osztotta szerepét. A két első felvonásban pompásan eltalálta az agylágyulás fenyegető kisértetétől remegő férfi félénk határozatlanságát. Ez a része szerepének realiztikus volt, mint maga a darab. A harmadik felvonás elején kissé belezökkent megint az ő tetszelgő éneklésébe és pózolásába, a minek egy Ibsen-darabban semmi helye. A felvonás végén találta meg ismét szerepe alaphangját; a megtévelyedés jelene egyenesen vérfagyasztó volt, amit a sietve menekülő hölgyek bizonyítottak. Itt, s hol oly könnyű belesiklani a nevelésbe, teljesen hatalmába ejtette a közönséget.

A helyi erők — Somogyinét kivéve — a javából voltak egybeválogatva s pompás összejátékot eredményeztek. Somogyinét még csak meg sem próbálta kifejezésre hozni Alvingné érzéseinek viharát. Ez a csupa rázkódásból, csupa tragikumából összetett lélek nála sima volt, mint a tó s persze épp oly unalmas is. Felmondta a leczkét, a sugó fokozott

igyekevének segédleme mellett. Miatta lapult el az I. felvonás egészen.

Legnehezebb feladata *Tihanyinak* volt. Neki kellett a többiek izzó szenvedélyével szemben a higgadságot képviselni s mégsem válni unalmassá. Pompásan sikerült is a legtöbb esetben. Persze a Somogyinéval való jelenetek nem számítanak. De pl. mikor Erdélyiné, Beregi vagy Fehér volt a partnere, azokban a jelenetekben exczellált.

Fehér Gyula maszkjával s mozdulataival, játékaival egyaránt tökéletesen fejezte ki szerepének ravasz, sunyi alaptónusát. Egyik legjobb alakítását mutatta be.

E. Kovács Mariska az I. felvonásban volt a legjobb; szerepét itt átgondolta s többet magyarázott egy mozdulattal, egy árnyalattal a hangban, mint más egész monológgal. A II. felvonásban kissé lankadt, a III.-ban a néma jelenetekben főlöszlegesen jelenlévőt játszott. A búcsúzási jelenetben ismét megtalálta önmagát.

Egy kis baleset is történt: az állítólag pezsgőt tartalmazó pezsgősüveg dugója sehogy sem akart pukanni, sem a dugóhuzónak parirozni. Beregi kénytelen volt a makacs üveget asztalhoz koppintani, amely műveletben alapos vágást kapott a kezére. No, de annyi taps mellett egy kis sebesülés könnyen elviselhető; legalább nem volt vérvénküli a dicsőség.

Dr. K. A.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim

85.

— Nehéz élnem . . . Nincs kitarásom . . . Nagyon jól értem, hogy mindenkinek terhes az élet, hogy Majakinnak is terhes — tudom! De ő csak hasznót csinál magának ebből is. Ő jól érzi magát a szűk helyen, olyan ő, mint az éles tű, mindenüvé befurakodik, ahova csak akar. Én pedig nagy, nehéz ember vagyok . . . Azért fulladok meg. Azért élek úgy, mint aki meg van kötözve. Egy csapásra szabadulhatnék; csak jól ki kellene nyújtóznom . . . egyszerre szétpattannának a bilincseim.

— És aztán? kérdezte Jesov.

— Aztán? Foma gondolkodott s rezignált mozdulatot tett a kezével. Hogy aztán mi lesz, azt nem tudom . . . majd megtudom.

— Majd meglátjuk, — mondta Jesov.

Ez a kis emberke, akit az élet valósággal megnyuzott, nagyon iszákos volt. Avval kezdte a napot, hogy a reggelijénél átolvasta a helyi lapokat, miközben a tudósítók jelentéseiből tárczája számára anyagot gyűjtött. Tárczáját rögtön meg is irta. Aztán a szerkesztőségbe sietett s a külföldi újságokból kinyírt hírek alapján összeállította a »Vidéki képek« című rovatot. Pénteken meg kellett írnia a vasárnapi tárczát. Mindezért havonként százötven rubelt fizettek neki; gyorsan dolgozott s minden szabad idejét a »jóléti berendezések megtekintésére és tanulmányozására« szentelte. Késő éjszakáig bolyongott Fomával, bejárta a klubokat, szállodákat, korcsmákat, mindenütt anyagot gyűjtött tárczája számára, amelyeket röviden nevezett. A cenzort így hivta: Az igazság és igazságosság megakasztója. Az újságot így: kerítőnő, aki közvetíti a veszedelmes eszméket az olvasókkal, önmagát így nevezte: Lélekkufár, kiskereskedő. Foma csak ritkán tudta megkülönböztetni, hogy Jesov tréfál-e, vagy komolyan beszél. Minderről sokat és szenvedélyesen beszélt s mindent élesen támadott. Ez tetszett Fomának. De ha gyakran nagyon szenvedélyesen támadott valamit, csakhamar ugyanolyan szenvedélyesen kezd-

t: megdönteni azt, amit mondott. Ilyenkor önmagával vitatkozott s ha nem tudott meg-egyezni önmagával, valami tréfás fordulattal zárta be a vitát.

Fomának ilyenkor úgy tetszett, hogy ez az ember semmit sem szeret s hogy semmi sincs, ami mélyen gyökerezik lelkében. Csak önmagáról beszélt egész különös hangon s minél hevesebben beszélt önmagáról, annál kiméletlenebbül s gonoszabban szidta a többieket. Fomához való viszonya is kétféle volt. Olykor buzdította s miközben egész testében remegett, így szólt:

— Csak rajta Döntés meg mindent, amit meg tudsz dönteni! Egész erőddel törekedjél előre! Tudd meg, hogy nincs nagyobb érték a világon, mint az ember. Kiáltd egész erőddel: Szabadság! Szabadság!

Ha Fomát fölgyújtották ezek a szavak s arról kezdett álmodozni, hogy miképpen kellene elkezdni az emberek legyőzését, gyakran megakasztotta őt Jesov s így szólt:

— Hagyd ezt! Nem értesz hozzá! Az olyan emberek, mint aminő te vagy, nem lehet használni. A ti időtöknek, az erős esztelek idejének, vége van. Te elkéltél. Nincs helyed az életben!

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A német császár Bécsben.

Budapest, június 8. (Saját tud. táv.) Bécsből jelentik: A német császár ma délelőtt tíz órakor indult gróf Wilcsek János kronzensteini kastélyának a meglátogatására, Vilmos császár a kastélyt már régóta ismeri, de eddig csak fényképekből, melyeket neki Wilcsek rendszeresen megküldött. A császár a kastélyba négy szalon és két szolgálati kocsiból álló udvari bülönponton az államvasut Hientzig állomásáról indult. Kiséréte Wedel gróf német nagykövet, valamint Bülow katonai attasé is vele utazott. A vonat tíz órakor indult és 11 óra 26 perczkor ért a rögtönzött megállóhelyre. Ott gróf Wilcsek üdvözölte a császárt és rövid cercle után a társaság helyet foglalt abban a négy négyes fogatban, melyeket Ferencz József király bocsátott rendelkezésre.

Az első kocsiban Vilmos császár, gróf Wilcsek, gróf Wedell német nagykövet és Steininger altábornagy ültek, a többi kocsiban pedig a kíséret és így megindult a menet a kastély felé, mely onnan 20 percnyire a hegytetőn van. A kastélyban a császárt a grófi család üdvözölte. Ezután, a mikor Vilmos császár a kastély udvarára belépett, kürtzó hangzott. Az udvari opera fuvónégyese a »Heil Dir im Siegeskranz«-ot játszotta. A gróf bemutatta az udvaron sorfalat álló munkásokat és hivatalnokokat a császárnak, aki erre körüljárt a kastélyban. Azután villásreggelihez ültek.

KÖZGAZDASÁG.

Mezőgazdasági kiállítás Nagyváradon

1906. szeptember 15—23.

A kiállítás védnökei.

Fővédnöke: Darányi Ignác v. b. t. t. m. kir. földművelésügyi miniszter.

Védnökök: Glatz Antal főispán, Fetser Antal püspök, Miskoicz Ferencz alispán, Radu Demeter püspök, Rimler Károly polgármester, Szmeccsányi Pál v. b. t. t. püspök, Gróf Tiszta István v. b. t. t. és Vinkler József püspök nagyprepost.

Rendezi a Biharmegyei Gazdasági Egyesület a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége, Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete és Baromfi Tenyésztők Országos Egyesületeinek hozzájárulásával.

A kiállítás kiterjed a következő főcsoportokra:

1. Élőállat és állati termékek;
2. Mezei gazdasági termékek;
3. Szőlőművelés, borászat, gyümölcsészet és kertészet;
4. Mezőgazdasági gépek és eszközök;
5. Háziipar és mezőgazdasági ipar;
6. Erdészet, vadászat.

Gépek és eszközök, magvak, műtrágya, valamint a baromfi-kiállítás országos jellegűek, míg a kiállítás többi részei csak Biharmegye és Nagyvárad város területére terjednek ki.

Bejelentési határidő augusztus elseje. Utólagos bejelentések szeptember 1-ig azon esetben fogadtnak csak el, ha esetleg a kiállítás területén még hely van.

Díjak: Tiszteletdíjak, nagy dísz oklevél, állami aranyérem, ezüstérem, bronzérem és dícsérő oklevél.

Részletes tervekkel, bejelentési ivekkel és a kiállítás érdekében a kellő felvilágosításokkal a kiállítási iroda Nagyváradon mindenkor készséggel szolgál.

A kiállítás tartama alatt az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, mint Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének központja a Biharmegyei Gazdasági Egyesülettel országos gazdakongresszust rendez. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete pedig a III. ik kongresszusát tartja meg.

Értéktőzsde.

Budapest, június 7

Osztrák hitelrészvény	678.—
Magyar hitelrészvény	796.—
Leszámloló bank	506.—
Rimamurányi	525.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	670.—
Közuti vasut	594.—
Városi villamos vasut	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, június 7.

Buza okt.	16.82
Rozs okt. re	17.12
Tengeri április 1906	14.—
Zab ápr. ra	13.64
Repeze aug.-ra	—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti aru- és értéktőzsde 1906 június 7-én.

Magyar aranyjárdék 4%	114.—
Magyar koronajárdék 4%	95.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	85.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	50.95
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	50.98
Magyar gyermekjegy-kölcsön	210.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	157.50
Osztrák járadék papírban	99.50
Osztrák járadék ezüstben	100.50
Osztrák korona járadék	118.—
Osztrák járadék aranyban	99.75
1860. oszt. államsorsjegyek	157.50
Osztrák magyar bankrészvény	95.65
Magyar hitelbank részvény	817.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	675.75
Osztrák magyar államvasuti részvény	680.—
Német birodalmi márka	19.12

London vista	117.25
Páris vista	240.30
20 márkás arany	95.45
20 frankos frankos (Napolendor)	23.46

Nagyváradai hetivásár.

A nagyváradai piacon 1906. június 4. jun. 5. napján tartott vásárban eladott természetnyek és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza	15.80	15.60	15.40	Kétszeres buza	13.40	13.20	13.—	Rozs	12.—	11.20.	11.—	
Árpa	14.—	13.80	13.60	Zab	15.60	15.—	14.80	Tengeri	14.—	13.80	13.60	
Borsó	40.—	Lencse	46.—	Bab	40.—	Köleskása	44.—	Burgonya	6.—	100 kiló lángliszt	27.—	
Zsemlyelisz	26.40	Fehérkenyérlisz	25.60	Barnakenyérlisz	21.60	Széna fuvarral	2.50	Szalma fuvarral	1.40.	Só-	zott szalonna	
160.—	Zsup-szalma	—	18.—	A'om-	szalma	—	12.—	1 köbméter búkkfa	8.—	Tölgyfa	8.—	
Cserfa	8.—	1 kiló marhahus I. o.	1.32,	kiló marhahus II. o.	1.28	kiló marhahus III. o.	1.20	1 liter ó-bor	1.—	1 liter új-bor	80.—	
liter pálinka	—	72.	1 liter szilvapálinka	1.60,	1 liter szesz	2.—	1 mm kőso	21.80.	1 mm. nyers faggyu	72.—		
1 mmj olvaszt. fagy	u 92 —	1 mm. szappau	50.—	1 mm. birka gyapju	—	1 m m. magyar gyapju	1 mm. —	hltr. -bor	64 —	1 hltr. ujbör	38	
1 m m. mész mész 2.60	1 mm kemény faszén	320	1 mm. puha faszén	3	1 —	hltr. keupermag	—	1 hltr. köles	—	1 hltr. repese	—	
1 hektl. dió	40 —	1 hltr mugyoró	—	1 hltr asztal szilva	—	30	1 kg savkuyu káposzta	40.	1 kg szelonna uyers	150	4 kg sertáshus	144
1 kg vereshayma	—	20	7 kg fohagyma	—	50	1 kg boré	220	1 Blg paprika	450	1 kg barna keuyér	—	20
Egy liter kőolaj	—	44.										

Marha ártáblázat 1906. évi június 4—5

1 pár I-ső rendű jármos ökör	800—900	korona.
1 pár II-od rendű jármos ökör	700—800	korona.
1 pár II ad rendű jármos ökör	600—700	korona
1 drb tejős tehén	170—370	kor., 1 drb vágó ökör
150—420	kor. 1 drb. vágó tehén	220—380
ökör	1 drb veres borju	40—60
kor. 1 drb. fél éves borju	63—93	kor., 1 drb egy éves borju
70—170	kor., 1 drb két éves borju	90—240
korona. 1 drb hizott sertés	116—120	kor., pár fél éves sertés
58—65	kor., 1 pár egy éves sertés	80—95
kor. 1 pár két éves sertés	145—210	korona 1 drb. igás ló
170—390	korona. 1 pár ökbőr	58—64
gor., 1 pár tehénbőr	40—52	kor. 1 pár borjubőr
10—20	kor., 1 pár lóbor	18—26,
korona.		

Forgalmi kimutatás 1906 június 4—5.

Tiszta buza körülbelül 130 htl — Kétszeres buza 60 hlt Rozs 70 hlt Árpa 50 hlt Zab 60 hlt Tengeri 70 hlt burgonya 80 hlt.

Lábasjóságok Hizott sertés mintegy 80 zélhizott 95 drb 2 évesősi feljebb 350 drb 290 161 feljabb 290 Sülbő 260 drb malacz 180 drb Vagó marha 88 brb Jármos ökör 435 drb Fejős tehén 370 drb Borju 200 drb bivaly 05 drb juh és kecske 150 drb Ló 657 darab

SZERKESZTŐI PÓSTA.

M. P. O. Köszönet; legkivált a mellékletért, amely igen bájos és mégis messze marad a valóság mögött.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUOSKICS GYULA.

Ugy a 3 %-os Magyar jelzálog hitelbank nyere-mény kötvényeinek konvertálására, valamint a nem konvertált kötvények helyett kibocsátandó új sorsjegyekre előjegyzést már most elfogadunk.

Nagyváradai Takarékpénztár r-t.

Nagyvárad—Püspökfürdő—Féliczfürdő.

		S z e m é l y v o n a t				
Nagyvárad állomás	ind.	8.03	10.05	2.26	4.44	8.44
Várad-Velenceze	>	8.12	10.15	2.38	4.55	8.55
Rontó	>	8.28	10.29	2.52	5.09	9.08
Püspökfürdő	>	8.38	10.40	3.02	5.19	9.18
Féliczfürdő	érk.	8.50	10.52	3.14	5.31	9.30

Féliczfürdő—Püspökfürdő—Nagyvárad.

		S z e m é l y v o n a t				
Püspökfürdő	ind.	8.38	10.40	3.02	5.19	9.18
Féliczfürdő	>	8.55	10.57	3.19	5.34	9.34
Rontó	>	9.02	11.04	3.26	5.51	9.41
Várad-Velenceze	>	9.15	11.17	3.39	5.54	9.55
Nagyvárad állomás	érk.	9.25	11.27	3.49	6.04	10.55

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 percig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

Felhívás!

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága közzéteszi, hogy részvényeseink i. évi május hó 9-én megtartott közgyűlésen hozott határozata értelmében a társaság részvénytőkéjét 400.000 koronával

1.000.000

koronára felemeli a következő módokat mellett:

1. Kibocsájtunk 2000 darab új részvényt 200 korona névértékkel.

2. Minden új részvényért a részvénytőkére 200 korona, s a tartaléktőke javára 70 korona összesen 270 korona fizetendő, azonfelül ez összegnek 1906. január 1-től, a befizetés napjáig járó 6 %-os kamata és a részvény kiállítására és bélyege fejében 2 korona 64 fillér.

3. A részvényesek az új részvényre elővételi-joggal bírnak és pedig aképen, hogy 3 darab régi részvény után 2 új részvény jeyezhető.

4. Az új részvények a régiekkel mindenben egyenlők, s már az 1906. év üzleti jövedelmében részesednek.

5. A részvények elővételi jogukat részvényeik bemutatásával a társaság helyiségében a hivatalos órák alatt 1906. évi május 31-ig bezárólag gyakorolhatják, míg a részvényjegyzés zárhatárideje 1906. június 15 napja.

6. A részvények értékében a jegyzéskor 70 korona fizetendő, a hátralékos 200 korona és a járulékok legkésőbb 1906. július hó 31. Nagyváradon, 1906. május hó 9-én.

*Az igazgatóság.***TÖRT SZÁMOK**

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA
középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.
Írta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a
Szent László nyomdában.
Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.
Videkre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

Üzletfelosztás miatt, hatóságilag engedélyezett

végeladás!

tartatik SPITZER TESTVÉREK cég Zöldfa-utczai üzletében a következő beosztás szerint: a rendes bolti áraknak megfelelő

fél árban

a női ruhaszövet maradékok, a selyemkélme maradékok. Női felöltők az 1905. évből. Női derékfűzők.

33¹/₃ százalékos árleengedéssel

a legújabb ruhaszövetek, a selyem blous kelmék, a női felöltők 1906. évből napernyők csipke és szövet függönyök, butorszövetek.

25 százalékos árleengedéssel: a legújabb mosókelmék, batisztok, delinek, zefírek, cretonok, a legjobb hazai és rumburgi vásznak, Schroll-féle finom sifonok, késmárki asztalneműek, női és férfi fehéreneműek, ágyterítők, paplanok pokróczok és **szőnyegek** nagy választékban 18, 25, 45, 53, 60, 70 és 1.20 kr.

3⁰/₀-OS Jelzálogszorsjegyek

nálunk már most bejelenthetők *konvertálás céljából.*

Elfogadjunk előjegyzéseket

új jelzálogszorsjegyekre

az eredeti feltételek mellett

Főnyeremény: Egy millió korona.

Előjegyzéseknél darabonként 20 korona óvadék csatolandó

Ezen sorjegyekre kölcsönt a *legelőnyösebb* feltételek mellett nyújtunk és drágább kölcsönöket konvertálunk.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPAR- és TERMÉNYHITELBANK

Nagyvárad, Teleky-utca 3. szám.

Telefon: 46. szám.

*Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünket idegenbe,
hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű*

BÚTOROKAT

gyári árban, kezeség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál

NAGYVÁRADON, FŐ-UTCZA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata.

Kivánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám.

Hirdetés.

A **NAGYVÁRADI HITELBANK** részvénytársaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámítol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

HIRDE T É S E K

jutányos árban

felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Dorongosi dülőben

Szy József féle teljesen beültetett és termő szőlő 9 parcellában eladó. Venni szándékozók értekezhetnek a Polgári Takarékpénztárban Kossuth Lajos utca 4 sz.

3⁰/₀-os jelzálogsorsjegyek

K I C S E R É L É S É T

Uj nyereménykötvényekre

EREDETI feltételek mellett

költség- és jutalékmentesen

E L V Á L L A L J U K.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Felhívás!

A Magyar Jelzáloghitelbank 3⁰/₀-os nyereménykötvényei legközelebb konvertáltatni fognak miért is ezen

3⁰/₀-os jelzálogsorsjegyek

konvertálás céljából *nálunk már most beje'enthetők.*

A konvertálási művelet során nem konvertált kötvények helyébe lépő s kitűnő sorsolási tervezettel bíró

uj sorsjegyekre

előjegyzésekkel az eredeti feltételek mellett *darabonként*

20 korona lefizetése ellenében elfogadunk.

Nagyvárad, 1906. június 2.

POLGÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG,

Kossuth Lajos-utca.

Telephon 205.

Moskovits Farkas és Társa

„Első nagyváradai czipő és csizmagyár”

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói
370 munkás és alkalmazott. Fiók gyártelep Budapesten. Tanoncz internátus 24 benlakó, 18 bejáró tanoncz

Készítünk kizárólag **kézimunkával a legfinomabb** s legtartósabb kivitelben

férfi, női,

és gyermek-

czipőket, csizmákat

francia angol és amerikai szabás szerint s ezeket:

eredeti gyári szabott áron

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házunkban (volt rendőrségi épület) **kicsinybeni eladási üzletünkben árusítjuk.**

Különleges lábbeliek. Katonatisztek. Gazdászok. Vasuti és postatisztek. Csendőrök és pénzügyőrök részére.

